

НЕОЛОГІЗМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Упродовж тривалого часу мовне питання в Україні належить до найбільш дискусійних, що зумовлено як екстралінгвістичними, так і внутрішньомовними чинниками. Актуальною проблемою сьогодення є поповнення вокабуляра української мови новими словами та словосполученнями.

Неологізми – нові слова, словосполучення або фразеологізми. Їх виникнення зумовлене постійним розвитком різних сфер життя – економіки, політики, техніки, науки, культури тощо.

Різномасштабному вивченню неологічної лексики присвячено багато праць, зокрема неологізми досліджували А.Грищенко, І.Юшук, О.Тараненко, В.Горпинич, А.Коваль, О.Пономарів, Л.Кравець.

Неологізми потрібні, з одного боку, для номінації нових чи ще не визначених понять або явищ, а з іншого – для заміни попередніх найменувань новими. Це передусім зумовлено дією тенденції до мовної економії, прагненням до уніфікації номінативних моделей, до виразного та чіткого найменування понять, експресивно-стилістичне оновлення, а також під впливом причин соціально-політичного, пуристичного, евфемістичного характеру та інших, наприклад: "касетник" замість "касетний магнітофон", "маг" замість "магнітофон" тощо. Потреба в появі номінативних неологізмів постає ще в часи формування літературної мови або її окремих стилів, коли, зокрема, зростає роль свідомого, цілеспрямованого їх творення окремими особами (наприклад, явище «кованих слів» наприкінці XIX ст., спроби творення термінології на національній основі інтелектуалами НТШ у ХХст., інтенсивний розвиток неологізмів у період з 1917 – початку 1930-х рр.). Номінативно-експресивна категорія неологізмів особливо швидко виникає (проте так само й зникає) у розмовній мові, а саае в жаргоні.

Традиційно неологізми поділяють на *лексичні*, які можуть бути створені за наявними в мові моделями (рекет, спонсор, макіяж), *семантичні* – це нові визначення предмета або явища, що розвиваються в уже наявних у мові словах, тобто, це нові значення вже відомих слів (зебра, меню, штрих). Вирізняють також *авторські неологізми*, які становлять окрему групу. Їх ще називають стилістичними, індивідуально-авторськими, okazіоналізмами. Вони створюються письменниками, поетами і деякі з них навіть увійшли до літературної мови (незагойний, нестяма, страдниця, чарівливий). Існують ще і мовні неологізми, які використовуються безпосередньо для позначення нових предметів чи явищ (міськбуд і т.д.) [3, с.229].

Відповідно до визначень О.Сербенської [3, с.234], неологізми сучасної української мови можна розподілити на 4 основні групи: новотвори, запозичення, перерозподіл значень у жанрах і видах мовлення і відродження слів і висловів з минулого.

До новотворів відносяться неологізми, що їх створюють журналісти, рекламисти, піарівці та інші. Наприклад, *кучмономіка*, *юценківці*, *ЗМішники*, *кравчукізм* тощо. Такі слова створюються внаслідок певних подій у суспільстві.

Запозичення характеризується відповідно позначенням певних предметів чи явищ словами з інших мов світу. У сучасній українській мові можна спостерігати стрімке зростання кількості таких слів, на кшталт: *флеш-моб*, *інтерфейс* тощо. Статистика показує, що використання великої кількості іншомовних слів зазвичай ускладнює сприйняття повідомлень слухачем і заважає в комунікативних актах. Проте завдяки ЗМІ частина запозиченої лексики засвоюється, граматикується та збагачується похідними утвореннями: *національний хіт-парад*, *хітова пісня*, *хітова програма*, *хітова дівчина*, *офшорна гра (телевізія)*, *фостерна сім'я* [1, с.4].

Перерозподіл значень у жанрах і видах мовлення оновлює і поповнює лексичний склад сучасної української мови. У цих умовах вже відомі слова набувають нових різноманітних значень і використовуються в зовсім незвичних для цих слів сферах життя. Такі лексичні новації оновлюють жаргон сучасної української мови: *засвітитися (виявити себе)*, *зависнути на чомусь (звернути на щось увагу)*, *прикид (одяг)*, *наїжджати (мати претензії)* тощо[2, с.19].

Збагачують сучасну українську мову також і відновлені слова або словосполучення із минулого. Наприклад, *гімназія*, *ліцей*, *акція*, *акціонер* тощо.

Отже, лексика будь-якої мови постійно збагачується, оновлюється, поповнюється. Деякі слова зникають, інші утворюються й активно використовуються в повсякденні. Тому використання неологізмів повинне сприйматися як невід'ємне явище мовної культури. Без сумніву, можна зазначити, що подальше дослідження нових слів, вивчення середовища їх реального функціонування є доцільним або навіть необхідним.

Список літератури

1. Зубков М. Українська мова: Універсальний довідник/ Микола Зубков. – Вид. 3-є, виправл. й доп. – Харків: Школа, 2008. – 492 с.
2. Дудик П. Стилїстика української мови: Навчальний посібник/ Петро Дудик. – К.: Вид. центр "Академія", 2005. – 367 с.
3. Вакарюк Л. Українська мова: Морфеміка і словотвір: Навчальний посібник/ Людмила Вакарюк, Стефанія Панцьо. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 183 с.
Науковий керівник: Дячук Т. М., канд. філол. наук, доцент

УДК 82-82.31(043.2)

Котирло П.І.

Національний авіаційний університет, Київ

МОТИВ ПАМ'ЯТІ У РОМАНІ КАТІ ПЕТРОВСЬКОЇ «МАБУТЬ ЕСТЕР»

Роман Каті Петровської «Мабуть Естер» став справжньою літературною сенсацією. Твір написаний українською експатріанткою з єврейським корінням по-німецьки з метою осмислити тривалий час замовчувану, але від того не менш жахливу трагедію Голокосту. Роман має незвичайну структуру та жанрову своєрідність – це роман-подорож, організований у формі «потоків свідомості» героїні з використанням фото, документів, листів. Твір глибоко символічний.